

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิชาความรู้ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการประกอบการทำงาน มีกลุ่มอาชีพที่เปลี่ยนแปลงตามค่านิยมของคนในสังคม ทำให้เกิดอาชีพหลากหลาย การประกอบอาชีพนั้นเต็มไปด้วยการแข่งขัน ผู้ประกอบอาชีพทุกคนต้องค้นหาความโดดเด่นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับอาชีพที่ปฏิบัติ ซึ่งแต่ละอาชีพต้องการบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้นๆ บุคคลผู้นั้นจึงจะประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 มีนโยบายเกี่ยวกับการสร้างรายได้ และอาชีพเสริมแก่ประชาชน รัฐบาลมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินหมุนเวียนในการลงทุน สร้างอาชีพอิสระ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน รัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภายใต้โครงการของรัฐที่เรียกว่า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาสินค้า โดยรัฐเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ การบริหารจัดการและการเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้นได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ในบทที่ 4 กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน เน้นความพอเพียง ความมีเหตุผลเหมาะสมกับภูมิสังคม และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ยั่งยืน โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าของการผลิตสินค้าไทยในชุมชน สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยยังยึดหลักการภูมิปัญญาไทย และการส่งเสริมความรู้ที่ทันสมัยก่อให้เกิดอาชีพอิสระที่ยั่งยืน ส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศอย่างปลอดภัย

ปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 มีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ทิศทางการเติบโตในรูปแบบใหม่ ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้

เข้มแข็ง เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในภาคการผลิตและบริการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการในภาคเกษตร ให้ใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสู่การผลิตและการให้บริการบนฐานความรู้ และที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

จากนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าในปัจจุบันอาชีพอิสระมีความสำคัญอย่างมาก ถือได้ว่าเป็นโอกาสและเป็นทางเลือกอีกประการหนึ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ สามารถแก้ปัญหาการว่างงาน สามารถสร้างงานได้ด้วยตนเอง เกิดนวัตกรรมและสินค้าทางเลือกใหม่แก่ชุมชน เกิดการศึกษาตามแนวภูมิปัญญาไทยอย่างแพร่หลาย เกิดระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงขึ้นและก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ ดังนั้นทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและการประกอบอาชีพอิสระจึงควรมีบทบาทในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระให้แก่เยาวชนในปัจจุบัน เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพสำหรับตนเองที่มีความหลากหลายชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

ด้านการศึกษา รัฐมีนโยบายขยายการศึกษาครอบคลุมถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบันและมีความพยายามที่จะให้การศึกษาภาคบังคับครอบคลุมถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในอนาคตทำให้โอกาสที่การจ้างงานในระบบของรัฐและเอกชนจะไม่สามารถรองรับผู้จบการศึกษาระดับนี้ได้มีสูงขึ้น ปัญหาการว่างงานในอนาคตจึงมีแนวโน้มที่จะปรากฏอยู่ทั่วไปทั้งในกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาและต่ำกว่าอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2540: 2) หรือแม้แต่ผู้ที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไปและผู้ที่เคยทำงานเป็นเวลานานแล้วก็ต้องถูกออกจากการจ้างงาน เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันรวมถึงนโยบายของรัฐบาลต้องการลดปริมาณข้าราชการ เตรียมสู่การออกนอกระบบของหน่วยงานของรัฐในอนาคต ขณะเดียวกันงานในส่วน of เอกชนหรือรัฐบาลได้นำเทคโนโลยีมาใช้ ทำให้การต้องการตำแหน่งงานลดลง จึงทำให้ผู้มุ่งหวังที่จะเข้าทำงานเกิดปัญหาการว่างงาน ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการเช่น ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางบวกกับการรับราชการหรือทำงานในองค์กรหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และบริษัทต่างๆ เพราะเข้าใจว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ มีรายได้ประจำที่แน่นอนและมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานแต่ไม่ได้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระหรือกิจการส่วนตัว เพราะคิดว่า เป็นอาชีพที่ต่ำต้อยต้องด้อยคนและไม่มีความเกียรติในสังคม

จากผลการสัมภาษณ์ครูผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ปี 2555 จำนวน 20 คน พบว่า ร้อยละ 95 ให้ความเห็นว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญกับวัยรุ่นในช่วงวัย 14-18 ปี ที่พักอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสถานสงเคราะห์มีกฎระเบียบว่าเมื่อเด็กในสถานสงเคราะห์อายุครบ 18-19 ปี ทุกคนต้องรับผิดชอบตนเองโดยการออกไปประกอบอาชีพหรือกลับไปอยู่กับครอบครัว ญาติพี่น้อง ดังนั้นผู้วิจัยและครูผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีจึงได้ร่วมกันดำเนินการสำรวจความสนใจด้านอาชีพของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 120 คน ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่าวัยรุ่นต้องการข้อมูลด้านอาชีพคิดเป็นร้อยละ 80 และมีความสนใจในการประกอบอาชีพแตกต่างกันสรุปได้ดังนี้ ต้องการประกอบอาชีพเป็นพนักงานในบริษัทคิดเป็นร้อยละ 57 รับราชการคิดเป็นร้อยละ 25 ประกอบอาชีพอิสระคิดเป็นร้อยละ 18

จากผลสำรวจดังกล่าวข้างต้นทำให้ทราบว่าวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ยังมีเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระต่ำ ประกอบกับสภาพปัจจุบันในสถานสงเคราะห์ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการแนะแนว ขาดสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือแนะแนวเกี่ยวกับการให้บริการด้านข้อมูลในเรื่องการประกอบอาชีพอิสระอย่างถูกต้องเหมาะสม จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยและครูผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีความเห็นร่วมกันว่าควรเร่งพัฒนาส่งเสริมให้วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระอย่างเหมาะสมเพื่อให้วัยรุ่นเหล่านั้น มีโอกาสและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเพื่อดูแลตนเองได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการลดภาระทางสังคมของประเทศ

การประกอบอาชีพของมนุษย์เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานมาก ประมาณ 30-40 ปี การที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ และการรู้จักปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับอาชีพที่เลือกจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้ที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงวัยทำงานด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544) อาชีพมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ เนื่องจากทำให้ได้มาซึ่งปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต แล้วยังส่งผลด้านเศรษฐกิจ สังคม ศักดิ์ศรี เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนทำให้มนุษย์ได้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Maslow. n.d ; อ้างถึงใน อรอนงค์ ธัญญวัน 2539: 40-41)

จากการศึกษาการกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระ จุดเริ่มต้นอยู่ที่การรับรู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพอิสระดังที่ ซูเปอร์ (Super. 1967: 87; อ้างถึงใน นวรัตน์ ปลื้มสติ. 2544: 2) ได้กล่าวว่าพัฒนาความสนใจอาชีพของบุคคลเริ่มก่อความสนใจในอาชีพเมื่ออายุ 14-18 ปี ดังนั้นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีอายุระหว่าง 13-15 ปี จึงเป็นวัยที่ควรจะได้รับข้อมูลต่างๆ ด้านอาชีพ การเห็นความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลด้านอาชีพ

ปรากฏคํงนโยบายพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ซึ่งมีนโยบายที่จะปฏิรูปการเรียนการสอน โดยมุ่งเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตามวัตถุประสงค์แต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็งพอที่จะออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544, 2539 : 40) นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 125) กล่าวว่า บุคคลควรได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ตลอดจนมีความเข้าใจต่ออาชีพอย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่างๆ เพื่อการเตรียมตัวของบุคคลให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพนั้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพของซูเปอร์ได้อธิบายไว้ขั้นที่ 2 หรือขั้นการสำรวจว่าบุคคลมีอายุ 15-16 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ และรู้จักอาชีพที่หลากหลาย และกล่าวว่าผู้มีอายุระหว่าง 15-16 ปี จะเป็นช่วงวัยตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล ขั้นที่2 ขั้นการสำรวจ ระยะที่1 คือ ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองอาชีพแต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยนี้จะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความต้องการความสนใจ ความสามารถของตน มีความต้องการอยากลองหรือต้องการฝึกงาน เกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ เพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพต่อไป (Super, 1975; อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2531 : 104-105)

การแนะแนวเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมตัวศึกษาต่อทางสายอาชีพ และการเลือกประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2531: 68) กล่าวว่า นักเรียนควรได้รับข้อมูลสนเทศทางอาชีพเกี่ยวกับลักษณะอาชีพต่างๆ คุณสมบัติของผู้ประกอบการอาชีพนั้นๆ สภาพการทำงาน ความต้องการของตลาดเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ตลอดจนความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อที่จะปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตทั้งหลาย มีนิสัยในการทำงานที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้เกิดความคิดว่าการที่จะประกอบอาชีพต่อไปนั้น จะต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ สมร ทองดี (2534: 699)ที่ว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยพัฒนาคนให้มีประสบการณ์ และทักษะในการศึกษาตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพและรู้จักโลกของอาชีพปัจจุบัน เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการเลือกและวางแผนสู่อาชีพ ตลอดจนพัฒนาตนเองเข้าสู่อาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคตได้

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพของซูเปอร์ จะเห็นว่าบุคคลในช่วงวัยระหว่าง 14-18 ปี เป็นช่วงวัยที่ก่อความสนใจในอาชีพสามารถพิจารณาตนเองได้หลายแง่มุม เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ค่านิยม เจตคติ และบุคลิกภาพของตน

ซึ่งลักษณะต่างๆ เหล่านี้ นับเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์มีหน้าที่ต้องประกอบอาชีพและรับผิดชอบตนเอง ภายหลังจากอายุครบ 18-19 ปี หากบุคคลในวัยดังกล่าวข้างต้นไม่ได้รับการแนะแนวและการเสริมสร้างเจตคติที่เหมาะสมกับอาชีพต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระอย่างเหมาะสม ก็อาจมีผลทำให้พบกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน เมื่อประกอบอาชีพแล้วพบกับความล้มเหลว ประสบปัญหาว่างงานไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้อีกเป็นจำนวนมาก

จากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และจากผลการสำรวจเบื้องต้นที่พบว่า วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระต่ำจึงควรส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระซึ่ง เนลิว สุวรรณกิจ (2530 :9) ได้เสนอหลักการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระว่า จะต้องเปลี่ยนเจตคติให้เห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระเสียก่อน สำหรับ ไทรแอนดิส (Triandis. 1979: 143) ได้กล่าวถึงเจตคติว่า สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การได้รับรู้ข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชนหรือการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มพฤติกรรมได้

การเสริมสร้างเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือ เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างมีระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ซึ่งประกอบด้วย คู่มือผู้ให้บริการ คู่มือการใช้เครื่องมือเพื่อทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมรวมถึงมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่เน้นตามแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวทำให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนกับสมาชิกกลุ่ม ผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ชุดกิจกรรมนั้นคือเมื่อนักศึกษากลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามกระบวนการแล้วนั้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบ ด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมได้ ดังเช่นในอดีตถึงปัจจุบันได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าและทดลองทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ และต่อการเรียนการสอนด้านวิชาต่างๆ นั้นอย่างแพร่หลายและประสบความสำเร็จเสมอมา อาทิเช่น งานวิจัยของ นวรัตน์ ปลื้มสติ (2544: 53) ได้ทำวิจัยเรื่อง

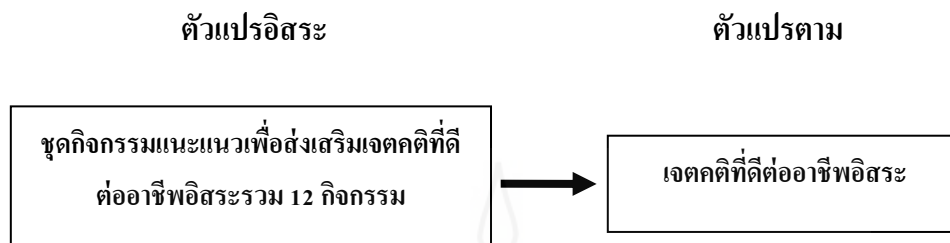
ผลของการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียน หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร และ อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 97) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนเคหะท่าทราย สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลสรุปของงานวิจัยข้างต้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีการพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและจะนำเสนอแนวทางพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระด้วยกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว และการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุคลากรผู้รับผิดชอบในสถานสงเคราะห์ในช่วงวันหยุดปิดภาคการศึกษา ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องเนื่องจากเป็นวันหยุดที่เด็กเหล่านั้นไม่ต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา ประกอบกับเป็นวันที่ทางสถานสงเคราะห์ใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เสมอมา จึงเป็นวันที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ทั้งยังสามารถจัดทำเป็นชุดกิจกรรมโดยเน้นการพัฒนาเจตคติในแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นจากปัญหาการวิจัยที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีได้นั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อนำไปพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพของวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ได้อย่างเหมาะสม ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการทดลองวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 ซึ่งมีจำนวน 120 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ

5.3 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน และ หลังการทดลอง

5.4 ระยะเวลา ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระใช้ทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ในเดือนเมษายน ถึง เดือนพฤษภาคม ประจำปี 2556

5.5 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือตัวแปรที่ศึกษา

5.5.1 **ตัวแปรอิสระ** คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

5.5.2 **ตัวแปรตาม** คือ เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

5.6 เครื่องมือในการวิจัย

5.6.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

5.6.2 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ

5.6.3 แบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสำหรับกลุ่มทดลอง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ** หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกเกี่ยวกับอาชีพอิสระ ดังนี้

6.1.1 **ด้านความคิด** หมายถึง ความคิดของบุคคลที่มีต่ออาชีพอิสระ ในแง่บวก

6.1.2 **ด้านความรู้สึก** หมายถึง ความชอบ พอใจ ของบุคคลที่มีต่ออาชีพอิสระ

6.1.3 **ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม** หมายถึง การที่บุคคลมีความโน้มเอียงหรือแนวโน้มที่จะยอมรับที่จะประกอบอาชีพอิสระต่อไป

6.2 **ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ** หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยกิจกรรม 12 กิจกรรม โดยใช้วิธีจัดกิจกรรมแบบต่างๆ ได้แก่ การอภิปราย เกม แผ่นภาพ กรณีตัวอย่าง รูปภาพ ที่เกี่ยวกับอาชีพอิสระมาใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อกระตุ้นกระบวนการการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาเจตคติ

6.3 **อาชีพอิสระ** หมายถึง อาชีพส่วนตัวที่สุจริต มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการแรงงานและทุน โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน สามารถสร้างงานและรายได้ด้วยตนเองไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง เป็นอาชีพที่ช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและการว่างงานโดยแบ่งตามประเภทดังนี้

6.3.1 **อาชีพอิสระด้านการผลิต** ได้แก่ ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตเครื่องประดับ ผลิตกรอบใส่ตุ๊กตารามเทพ ผลิตเครื่องใช้และของแต่งบ้าน การเพาะต้นไม้

6.3.2 **อาชีพอิสระด้านการขาย** ได้แก่ ขายอาหาร ขายเสื้อผ้า ขายเครื่องสำอาง ขายอาหารสุขภาพ ขายเครื่องประดับ

6.3.3 อาชีพอิสระด้านการบริการ ได้แก่ ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
ช่างซ่อมแซมต่างๆ นวดแผนไทย

6.4 วัยรุ่น หมายถึง วัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี

6.5 กลุ่มทดลอง หมายถึง วัยรุ่นที่ได้รับการพัฒนาเจตคติโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระจะเป็นเครื่องมือให้
วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่ได้รับการแนะแนวมียุทธศาสตร์ที่ดีต่ออาชีพอิสระ มีทางเลือกในการ
วางแผน วางเป้าหมายในการรู้จักตนเอง รู้จักอาชีพต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับตนเองเมื่อต้องดูแลตนเองหลังอายุครบ 18 ปี

7.2 ได้แนวคิดกรมแนะแนวให้ผู้สนใจหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวใช้เป็น
แนวทางในการพัฒนาและ/หรือประยุกต์ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในครั้งนี้ นำไปใช้พัฒนาความรู้
ด้านอาชีพ และเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของเด็กนักเรียนหรือเด็กวัยรุ่นในสถาน
สงเคราะห์ต่างๆ ในอนาคตได้

7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้พัฒนาทักษะด้านอื่นๆ
ของเด็กนักเรียนหรือเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ต่างๆ ในอนาคตได้ต่อไป